

XXIII. MIKOLA SÁNDOR FIZIKAVERSENY -
MÁSODIK FORDULÓ
2004. március 24.

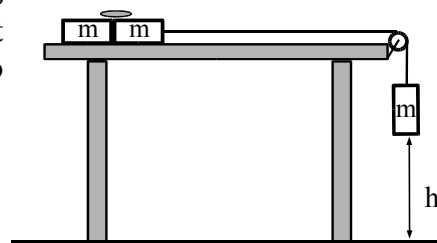
Gimnázium - 9. évfolyam

Válassz az alábbi két sorozat közül!

1. Egy kicsiny acélgolyót h magasságból a vízszintes márványpadlóra ejtünk, és megállapítjuk, hogy az első ütközéstől kezdve 3 másodpercig halljuk a koppanások hangját. Feltételezhető, hogy a golyó sebességének nagysága minden ütközésben ugyanazon arányban csökken. Becsüljük meg, hogy mennyi ideig hallanánk a koppanások hangját, ha a golyót $2h$ magasságból ejtenénk le a márványpadlóra!

Szegedi Ervin

2. Három azonos tömegű hasázból és egy elhanyagolható tömegű, jól csapágyazott csigából az ábrán látható elrendezést hoztuk létre. Az asztalon lévő hasábokat előzőleg $L = 90$ cm hosszúságú fonállal kötöttük össze. A függőleges feszes fonálon lévő test $h = 165$ cm magasan van a talaj felett. A súrlódás elhanyagolható, a fonalak nyújthatatlanok és elhanyagolható tömegűek, $g = 10$ m/s². A rendszert egy adott pillanatban magára hagyjuk. A fonálon keresztül megvalósuló ütközést tekintjük tökéletesen rugalmatlannak!

- Mennyi idő múlva feszül meg az asztalon lévő hasábokat összekötő fonál?
- Mekkora sebességgel csapódik a talajnak a függőlegesen mozgó hasáb?

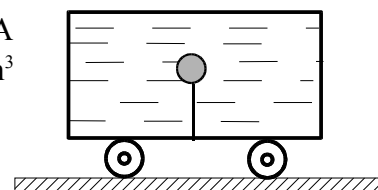
Szkladányi András

3. Egy toronyból elejtünk egy apró fémgolyót. Ha ezzel egyidejűleg v_0 kezdősebességgel függőlegesen lefelé dobunk egy ugyanilyen golyót, akkor 1 másodperc különbséggel csapódnak a talajba. A kísérletet úgy megismételve, hogy a másik golyót nem lefelé, hanem felfelé indítjuk v_0 kezdősebességgel a toronyból, akkor a becsapódások között 2 másodperc telik el. A közegellenállás elhanyagolható, $g = 10$ m/s².

- Mekkora a v_0 kezdősebesség?
- Határozzuk meg a torony magasságát!

Szkladányi András

4. Az ábrán látható nagyméretű, zárt kocsí színültig van vízzel. A kocsí aljához fonállal egy $V = 10$ dm³ térfogatú, $\rho_g = 250$ kg/m³ sűrűségű gömböt erősítettünk.

A víz sűrűsége $\rho_v = 1000$ kg/m³, $g = 10$ m/s².

- Mekkora erő feszíti a fonalat, ha a kocsí nyugalomban van?
- Mekkora a felhajtóerő akkor, ha a kocsít vízszintes irányba már hosszabb ideje $a = 5$ m/s² gyorsulással mozgatjuk?
- Határozzuk meg a b) esetben a fonalat feszítő erő nagyságát!

Koncz Károly

VAGY

1. Egy $L = 100$ cm hosszúságú, $A = 0,5$ cm² keresztmetszetű függőleges, alul zárt, felül nyitott üvegsőben a $d_1 = 38$ cm hosszúságú higanyoszlop 38 cm hosszúságú $t_0 = 0$ °C hőmérsékletű levegőoszlopot zár el. A külső levegő nyomása 76 cm magas higanyoszlop hidrosztatikai nyomásával azonos, a higany sűrűsége $\rho = 13\,600$ kg/m³. Az elzárt levegőt lassan, egyenletesen felmelegítjük, majd visszahűtjük $t_0 = 0$ °C-ra, de ekkor az elzárt levegőoszlop már $d_2 = 45,6$ cm hosszúságú.

- Milyen hosszú higanyoszlop van most a csőben?
- Mekkora hőmérsékletre melegítettük fel a levegőt?

Simon Péter

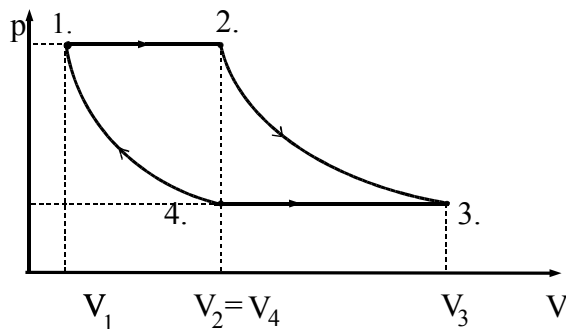
2. Az éjszakai árammal működő elektromos melegvíz-tároló (villanybojler) biztonsági szelepén a folyadék hőtágulása miatt egy óra üzemelési idő alatt 178,3 cm³ térfogatú víz csepegett ki. $\beta_{\text{víz}} = 1,3 \cdot 10^{-4}$ 1/°C, $c_{\text{víz}} = 4200$ J/(kg·°C), $\rho_{\text{víz}} = 1000$ kg/m³.

A melegvíz-tároló anyagának térfogatváltozásától tekintünk el!

Mekkora teljesítményt vett fel a berendezés az elektromos hálózathoz, ha a fűtés hatásfoka 80%?

Suhajda János

3. Ideális gáz az ábrán látható körfolyamatot végzi, amely két izobárból és két izotermából áll. Az izotermák alatti területek aránya 3:1. A körfolyamat során a gáz legkisebb térfogata $V_1 = 1$ dm³, a legnagyobb pedig $V_3 = 9$ dm³. A gáz minimális hőmérséklete $T_1 = 290$ K.

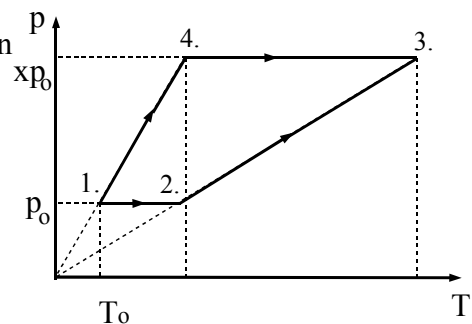

- Határozzuk meg a gáz térfogatát a 2. állapotban!
- Mekkora a gáz maximális hőmérséklete a körfolyamat során?
- Mennyi a körfolyamat során nyert hasznos munka, ha a gáz 2. → 3. folyamatban $Q_{23} = 330$ J hőt vesz fel?

Kotek László

4. Egyatomos ideális gáz az ábrán látható módon kétféle úton jut el az 1. állapotból a 3. állapotba. Az ábrán a ferde szakaszok meghosszabbításai átmennek az origón.

- Hogyan válasszuk meg x értékét, ha azt akarjuk elérni, hogy a gáz az 1. → 4. → 3. folyamatban 1,24-szor több hőt vegyen fel, mint az 1. → 2. → 3. folyamatban?
- Határozzuk meg a gáz hőmérsékletét a 2., 3., 4. állapotokban, ha $T_0 = 200$ K!

Kotek László